

Statsunderstöd till civilsamhällesorganisationer, Programstöd

Instrumentbeskrivning

Programstödet utgör en del av genomförandet av Finlands utvecklingspolitik och stödet kompletterar finska statens övriga verksamhet i utvecklingsländerna. Av de statsunderstöd som riktas till aktörer inom civilsamhället beviljar utrikesministeriet merparten som programstöd till utvecklingssamarbetsprogram som genomförs av finländska civilsamhällesorganisationer.

Via stödformen finansieras utvecklingssamarbetsprogram som genomförs av finländska civilsamhällesorganisationer. Med program avses en helhet bestående av projekt och funktioner som har tydligt definierade, långsiktiga utvecklingseffekter och resultatmål på programnivå. Lokala partner spelar en central roll i alla skeden av programmet. Program som stöds med statsunderstöd kan utgöra en del av en större helhet. Programstöd är inte ett generellt bidrag för organisationens verksamhet, utan ett behovsprövat specialstöd för genomförandet av utvecklingssamarbetsprogrammet.

Utöver Finlands utvecklingspolitiska mål ska civilsamhällesorganisationernas utvecklingssamarbetsprogram beakta mottagandens utvecklingsmål. Programstöd kan användas i alla länder som uppfyller ODA-kriterierna. Organisationer uppmuntras att arbeta i de minst utvecklade länderna och i bräckliga stater. Den stödmottagande organisationen ansvarar för den detaljerade planeringen och genomförandet av programmet i enlighet med villkor och anvisningar för användning av utrikesministeriets statsunderstöd.

1 Civilsamhällets roll i utvecklingen

I enlighet med statsrådets utvecklingspolitiska redogörelse (SRR 1/2016) styrs Finlands utvecklingspolitik och utvecklingssamarbete av åtgärdsprogrammet för hållbar utveckling som antagits av FN, Agenda 2030, där målet är en hållbar utveckling för människor, miljö och ekonomi och fredliga samhällen överallt i världen. Ändamålet med Finlands utvecklingspolitik är att avskaffa den extrema fattigdomen och minska fattigdom och ojämlikhet. Det centrala målet för Finlands utvecklingspolitik är att de mänskliga rättigheterna förverkligas. Genom utvecklingspolitiken och utvecklingssamarbetet försöker vi stärka rättigheterna för de människor som är mest utsatta, uppnå jämställdhet mellan könen, stärka motståndskraften mot klimatförändringen och hejda den. I planeringen och genomförandet av allt utvecklingssamarbete ska finländska värderingar och principer iaktas: demokratin och rättsstaten, jämställdheten mellan könen och de mänskliga rättigheterna, yttrandefriheten, en hållbar marknadsekonomi och en hållbar användning av naturresurser samt styrkorna i det nordiska välfärdssamhället.

Ett av målen för Finlands utvecklingspolitik är att stärka utvecklingsländernas civilsamhällen, eftersom civilsamhället spelar en särskild roll när det gäller att uppnå målen för hållbar utveckling. Ett fritt och pluralistiskt civilsamhälle är en grundpelare i ett demokratiskt och rättvist samhälle och ett sådant behöver en politiskt oberoende verksamhetsmiljö som möjliggör en fri medborgaraktivitet. Ett fungerande civilsamhälle skapar bättre förutsättningar för medborgarna att aktivt påverka samhällliga processer och därigenom sina egna liv.

Ett flertal finländska organisationer har erfarenhet och kompetens när det gäller att främja utvecklingspolitiska mål och specialkompetens när det gäller att stärka utvecklingsländernas civilsamhällen. Organisationerna har också erfarenhet av arbete i sådana verksamhetsmiljöer där ett mellanstatligt utvecklingssamarbete inte är möjligt eller ändamålsenligt. Finländskheten ger organisationerna goda möjligheter att vara med och till exempel bygga fred och rättvisa.

2 Målen med programstödet

Utvecklingssamarbete som genomförs med programstöd:

- stärker civilsamhällenas och deras olika aktörers ställning som kanaler för fri civil verksamhet i utvecklingsländer;
- ökar påverkningssmöjligheterna för lokala invånare och sammanslutningar samt funktionsförmågan för rättsinnehavare och ansvariga;
- stöder samarbete och interaktion mellan olika aktörer i samhället för att främja rättsstaten och demokratin;
- bidrar till att tillgodose mänskliga rättigheter och främjar hållbar utveckling;
- informerar finländarna om utvecklingssamarbetets resultat, om aktuella utvecklingsfrågor och om det ömsesidiga beroendet människor emellan i ett globalt perspektiv.

Dessa mål främjas med statsunderstöd som riktas till civilsamhällesaktörer och med stödformer som skapats för utbetalning av stöden. Största delen av de statsunderstöd som riktas till civilsamhällesaktörer beviljas genom programstödet (fi ohjelmatuki, eng. programme-based support). Allmän praxis är att bevilja statsunderstöden i ansökningsomgångar.

Programstödet är en del av genomförandet av Finlands utvecklingspolitik och stödet kompletterar Finlands övriga verksamhet i utvecklingsländerna, i synnerhet när det gäller att stärka civilsamhällena men även när det gäller att uppnå andra utvecklingsmål. Förutom Finlands utvecklingspolitiska mål ska även målländernas utvecklingsmål beaktas i programstödet.

Genom stödformen finansieras utvecklingssamarbetsprogram som genomförs av finländska civilsamhällesorganisationer. Med program avses en helhet bestående av projekt och funktioner som har tydligt definierade, långsiktiga utvecklingseffekter (impact) och resultatmål på programnivå. Lokala partner spelar en central roll i alla skeden av programmet. Program som stöds med statsunderstöd kan utgöra en del av en större helhet. Programmen förväntas följa upp och utvärdera resultat och effekter. Programstöd är inte ett generellt bidrag för organisationens verksamhet, utan ett behovsprövat specialstöd för genomförandet av utvecklingssamarbetsprogrammet.

Som ett flerårigt stöd möjliggör programstödet en kvalitativ planering och uppföljning av utvecklingssamarbetet samt partnerskap, ömsesidigt stöd och gemensamt lärande för civilsamhällesorganisationer i Finland och i utvecklingsländerna. Stöd i programform möjliggör planering av åtgärderna som programhelheter, vilket effektiviserar administrationen och förbättrar arbetets

förutsägbarhet och genomslagskraft. Programstödet förenklar administrationen jämfört med projektspecifikt stöd. Inom ramen för sina program kan organisationerna även ta nya och nyskapande initiativ till att lösa utvecklingsproblem.

Kommunikation bör betraktas som en väsentlig del av programarbetet. Organisationerna uppmanas kommunicera om utvecklingssamarbetets verksamhetsmiljöer och de utvecklingsutmaningar de med sitt arbete vill svara på, om hur arbetet framskrider med framgångar och problem samt om arbetets resultat. I planeringen och genomförandet av kommunikationen ska organisationerna beakta flerkanalskommunikation och kommunikationen till nya målgrupper.

3 Programstödet komplementaritet

Med komplementaritet avses att styrkorna hos olika aktörer, verksamhetspraxis och finansieringsformer utnyttjas då resultatmål som uppställts för utvecklingspolitiken ska uppnås i en föränderlig verksamhetsmiljö. Programstödet möjliggör att civilsamhällesorganisationernas styrkor kan utnyttjas både med avseende på verksamhetspraxis, teman och regional omfattning. Till dessa hänför sig bl.a. civilsamhällesorganisationernas förmåga att snabbt reagera på förändringar som sker i verksamhetsmiljön. Direkta kontakter till aktörer inom civilsamhället möjliggör även att svåråtkomliga befolkningsgrupper nås, vilket blir en motkraft som minskar ojämlikhet.

Organisationerna uppmanas att föra dialog med Finlands beskickningar och att beakta annan verksamhet som stötts med finländska utvecklingssamarbetsmedel. Detta är särskilt viktigt i länder som är partnerländer i det bilaterala samarbetet.

I enlighet med egna strategiska mål kan organisationerna välja partner, arbetsform, målland och förmånstagare för sina program. Programstöd kan användas i alla länder som uppfyller ODA-kriterierna. Organisationer uppmanas att arbeta i de minst utvecklade länderna och i bräckliga stater. Civilsamhällesorganisationerna agerar utgående från sina programmässiga prioriteringar inom de egna expertområdena och ökar med sin specialkompetens mångfalden inom och genomslagskraften för Finlands utvecklingssamarbete.

4 Genomförande av programstödet

De organisationer som tar emot utrikesministeriets statsunderstöd förbinder sig till Finlands utvecklingspolitiska värderingar och principer samt till att i sitt utvecklingssamarbete iaktta de etiska regler utrikesministeriet fastställt. Organisationen ansvarar för den detaljerade planeringen och genomförandet av programmet och för rapporteringen om det i enlighet med villkor och anvisningar för användningen av utrikesministeriets statsunderstöd.

Programstödsperioden 2018–2021 kan finansiering beviljas de 22 organisationer som för närvarande genomför mångårigt programbaserat utvecklingssamarbete. Dessa utgörs av de 16 partnerorganisationerna (Crisis Management Initiative - CMI, Fida International, Frikyrklig Samverkan, Kyrkans Utlandshjälp, Rädda Barnen, Plan International Finland, Rättvis handel, Solidaritet, Finlands Fackförbunds Solidaritetscenter - SASK, Finska Missionssällskapet, Finlands Flyktinghjälp, Finlands Röda Kors, World Vision Finland, Dagsverke, Samverkan inom funktionsnedsättning, WWF Finland), de tre specialstiftelserna (Abilis, Frivilligorganisationernas människorättsstiftelse – KIOS, Siemenpuu), de två takorganisationerna (Kepa rf, Kehys rf) samt av Partiernas internationella demokratisamarbete - DEMO.

Organisationernas olika verksamhetsprinciper och verksamhetsmodeller beaktas vid beredningen av de statsunderstödsbeslut som ska fattas för programperioden 2018–2021. Alla stödmottagare ska med sina program främja uppfyllandet av Finlands utvecklingspolitiska mål.

+++